

RADA EUROPY
EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA
SEKCJA CZWARTA

SPRAWA KASZUBSKI przeciwko POLSCE¹

(Skarga nr 35577/97)

WYROK – 24 lutego 2004 r.

W sprawie Kaszubski przeciwko Polsce,
Europejski Trybunał Praw Człowieka (Czwarta Sekcja), zasiadając jako Izba złożona z sędziów:
Pan Nicolas BRATZA, *przewodniczący*,
Pan M. PELLONPÄÄ,
Pani V. STRÁŽNICKÁ,
Pan J. CASADEVALL,
Pan R. MARUSTE,
Pan L. GARLICKI,
Pani E. FURA-SANDSTRÖM, *sędziowie*
oraz Pan M. O'BOYLE, *Kanclerz Sekcji*,
obradując na posiedzeniu zamkniętym 3 lutego 2004 r.,
wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 35577/97) wniesionej 10 listopada 1995 r. przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej do Europejskiej Komisji Praw Człowieka („Komisja”) na podstawie dawnego art. 25 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („Konwencja”) przez obywatela Rzeczypospolitej Polskiej, pana Jerzego Kaszubskiego („skarżący”).
2. Skarżący, któremu przyznano pomoc prawną, reprezentowany był przez pana A. Redelbacha, adwokata praktykującego w Poznaniu. Polski rząd („Rząd”) reprezentowany był przez pełnomocnika, pana Krzysztofa Drzewickiego, a następnie przez panią Sylwię Jaczewską z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.
3. Skarżący zarzucał szczególnie, że jego prawo do „rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie” gwarantowane w art. 6 § 1 Konwencji nie było przestrzegane.
4. Skarga została przekazana Trybunałowi 1 listopada 1998 r., kiedy to wszedł w życie Protokół nr 11 do Konwencji (art. 5 § 2 Protokołu nr 11).
5. Skarga została przydzielona Trzeciej Sekcji Trybunału (art. 52 § 1 Regulaminu Trybunału). Wewnątrz tej Sekcji ustanowiono Izbę (art. 27 § 1 Konwencji), która miała zająć się sprawą zgodnie z art. 26 § 1 Regulaminu Trybunału.
6. 1 listopada 2001 r. Trybunał zmienił skład Sekcji (art. 25 § 1 Regulaminu). Niniejsza sprawa została przydzielona do nowej Sekcji Czwartej.
7. Decyzją z 26 listopada 2002 r., Trybunał uznał skargę za częściowo dopuszczalną.

¹ Wyrok ten stanie się prawomocny zgodnie z warunkami określonymi przez art. 44 § 2 Konwencji. Wyrok ten podlega korekcie wydawniczej przed opublikowaniem w ostatecznej wersji.

FAKTY

I. OKOLICZNOŚCI SPRAWY

8. Skarżący urodził się w 1948 r. i mieszka w Pobiedziskach, w Polsce.

11 października 1978 r., skarżący zawarł z Gminną Spółdzielnią w Pobiedziskach „Samopomoc Chłopska” umowę, zgodnie z którą spółdzielnia miała zainstalować w domu skarżącego centralne ogrzewanie, system wodno-kanalizacyjny oraz instalację elektryczną. Zgodnie z umową prace miały być zakończone do 30 maja 1979 r., ale spółdzielnia nie dotrzymała terminu.

Skarżący dwukrotnie pozywał do sądu spółdzielnię, domagając się odszkodowania za usterki w pracach przeprowadzonych na podstawie umowy. Postępowania te zakończyły się, odpowiednio, 1 czerwca i 5 grudnia 1994 r.

9. 4 grudnia 1995 r. skarżący po raz trzeci pozwał spółdzielnię do Sądu Rejonowego w Gnieźnie, domagając się 10.000 zł odszkodowania. Skarżący zwrócił się do sądu o zwolnienie go z opłat sądowych oraz przyznanie mu adwokata z urzędu. 24 listopada 1995 r. zwrócił się do sądu o zabezpieczenia powództwa.

10. 13 grudnia 1995 r. Sąd Rejonowy w Gnieźnie oddalił wniosek skarżącego o zwolnienie go z opłat sądowych. 29 stycznia 1996 r. w wyniku odwołania skarżącego, Sąd Rejonowy w Gnieźnie zwolnił go z opłat sądowych i przyznał mu adwokata z urzędu.

11. 1 kwietnia 1996 r. Sąd Rejonowy w Gnieźnie oddalił wniosek skarżącego o zabezpieczenie powództwa, ponieważ nie przedłożył on dokumentów, o które zwrócił się sąd (numerów działek oraz ksiąg wieczystych).

12. Na rozprawie 18 lipca 1996 r. sąd zobowiązał skarżącego, pod groźbą zawieszenia postępowania, do sprecyzowania w terminie 20 dni wysokości odszkodowania, którego się domagał. Ponieważ adwokat skarżącego nie wywiązał się z tego zobowiązania, 12 sierpnia 1996 r. sąd zawiesił postępowanie, od czego skarżący się odwołał. 15 listopada 1996 r. Sąd Wojewódzki w Poznaniu uchylił decyzję z 12 sierpnia 1996 r. i podjął zawieszone postępowanie.

13. Skarżący przedstawił następnie żądane przez sąd informacje. 28 kwietnia 1997 r. Sąd Rejonowy w Gnieźnie wydał postanowienie o zabezpieczeniu powództwa skarżącego. 22 września 1997 r. w wyniku kolejnego odwołania skarżącego, Sąd Wojewódzki w Poznaniu uchylił tę decyzję i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. 18 grudnia 1997 r. Sąd Rejonowy w Gnieźnie oddalił wniosek skarżącego o zabezpieczenie powództwa.

14. 19 grudnia 1997 r. skarżący podniósł wysokość żadanego odszkodowania (do 100.000 zł). W konsekwencji, Sąd Rejonowy w Gnieźnie przestał być właściwy dla rozpoznania sprawy i została ona przekazana do Sądu Wojewódzkiego w Poznaniu.

15. 29 stycznia 1998 r. minister sprawiedliwości poinformował skarżącego, że postępowanie będzie objęte nadzorem prezesa Sądu Wojewódzkiego w Poznaniu.

16. 2 września 1998 r. skarżący złożył ponowny wniosek o zabezpieczenie powództwa. 3 września 1998 r. Sąd Wojewódzki w Poznaniu oddalił ten wniosek i zawiesił postępowanie. Skarżący odwołał się 14 września 1998 r. 13 listopada 1998 r. Sąd Apelacyjny w Poznaniu oddalił jego odwołanie. 29 grudnia 1998 r. skarżący ponownie zwrócił się do sądu o zabezpieczenie powództwa. 22 stycznia 1999 r. Sąd Wojewódzki oddalił jego odwołanie, uznając, że skarżący nie udowodnił dostatecznie swojego roszczenia.

17. 5 marca 1999 r. sąd rozpatrujący sprawę podjął zawieszone postępowanie. Następnie, 2 kwietnia 1999 r. skarżący został zwolniony z opłat sądowych. 10 maja 1999 r. przyznano mu bezpłatną pomoc prawną.

18. Skarżący poinformował Trybunał listem z 28 maja 2003 r., że postępowanie toczy się nadal przed Sądem Wojewódzkim w Poznaniu.

19. 10 września 2003 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu wydał wyrok.

20. 3 grudnia 2003 r. skarżący złożył apelację od tego wyroku. Postępowanie nadal się toczy przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu.

PRAWO

I. DOMNIEMANE NARUSZENIA ARTYKUŁU 6 § 1 KONWENCJI

21. Skarżący zarzucał, że długość postępowania w jego sprawie przekroczyła „rozsądny termin” w rozumieniu art. 6 § 1 Konwencji, który w omawianym zakresie brzmi następująco:

„Przy rozstrzyganiu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym ..., każdy ma prawo do ... rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez ... sąd...”

22. Rząd sprzeciwił się temu twierdzeniu.

A. Okres podlegający rozpatrzeniu

23. Trybunał zauważa, że okres podlegający rozpatrzeniu rozpoczął się 4 listopada 1995 r., kiedy skarżący złożył pozew do Sądu Rejonowego w Gnieźnie. W świetle materiału dostępnego Trybunałowi w momencie przyjmowania niniejszego wyroku, postępowanie jeszcze się nie zakończyło. Trwa ono więc obecnie ponad osiem lat i trzy miesiące.

B. Rozsądna długość trwania postępowania

1. Stanowisko skarżącego

24. Skarżący twierdził, że postępowanie w jego sprawie trwało zbyt długo.

25. Utrzymywał, że ogólna długość postępowania nie mogła być usprawiedliwiona zawilnością sprawy.

26. Ostatecznie podkreślał, że biorąc pod uwagę jego niepełnosprawność, nadmierna długość trwania postępowania była dla niego ogromnym obciążeniem.

2. Stanowisko Rządu

27. Rząd twierdził, że sprawa była do pewnego stopnia skomplikowana.

28. Ponadto utrzymywał, że skarżący przyczynił się do nadmiernego przedłużania się trwania postępowania, ponieważ nie zastosował się do postanowień sądu z 18 lipca i 15 listopada 1996 r.

29. W konkluzji swoich obserwacji, Rząd zwrócił się do Trybunału o stwierdzenie braku naruszenia art. 6 § 1 Konwencji.

3. Ocena Trybunału

30. Trybunał przypomina, że rozsądna długość trwania postępowania musi być oceniona w świetle szczególnych okoliczności sprawy i z uwzględnieniem kryteriów ustalonych w orzecznictwie Trybunału, w szczególności stopnia zawilności sprawy, postępowania skarżącego i właściwych władz oraz wagi postępowania dla skarżącego (patrz, m.in., wyrok *Frydlender przeciwko Francji* [WI], nr 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII i wyrok *Humen przeciwko Polsce* [WI] nr 26614/95, § 60, z 15 października 1999 r.).

31. Trybunał uważa, że chociaż sprawa była do pewnego stopnia skomplikowana, fakt ten nie może usprawiedliwiać takiej długości trwania postępowania.

32. Oceniając postępowanie skarżącego, Trybunał zauważa, że nie wydaje się, aby przyczynił się on znacząco do przedłużenia postępowania.

33. W odniesieniu do postępowania władz krajowych, Trybunał stwierdza, że argumenty przedstawione przez Rząd nie wyjaśniają opóźnień w postępowaniu.

34. W konsekwencji, biorąc pod uwagę okoliczności sprawy oraz ogólną długość trwania postępowania, Trybunał stwierdza, że w niniejszej sprawie nie został spełniony wymóg „rozsądnego terminu” przewidziany w art. 6 § 1 Konwencji.

35. Doszło więc do naruszenia art. 6 § 1 Konwencji.

II. ZASTOSOWANIE ARTYKUŁU 41 KONWENCJI

36. Zgodnie z art. 41 Konwencji:

„Jeśli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów, oraz jeśli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie

konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie.”

A. Szkoda

37. Skarżący domagał się przyznania mu kwoty 20.000 zł (ok. 4.300 euro) z tytułu szkód niematerialnych spowodowanych przez przedłużające się postępowanie.

38. Rząd twierdził, że roszczenie skarżącego było wygórowane i zwrócił się do Trybunału o orzeczenie, że samo uznanie naruszenia w tej sprawie stanowiłoby wystarczające zadośćuczynienie.

39. Trybunał uważa, że skarżący doznał szkody natury niematerialnej, w postaci cierpienia i frustracji spowodowanych przedłużającym się postępowaniem. Szkody te nie mogą być zrekompensowane przez samo orzeczenie stwierdzenia naruszenia. Biorąc pod uwagę okoliczności sprawy oraz orzekając na zasadzie słuszności, Trybunał przyznaje skarżącemu kwotę 4.300 euro.

B. Koszty i wydatki

40. Skarżący, któremu Rada Europy przyznała pomoc prawną w celu popierania jego skargi przed Trybunałem, nie domagał się zwrotu dodatkowych kosztów i wydatków poniesionych w wyniku prowadzonego przez Trybunał postępowania.

C. Odsetki z tytułu niewypłacenia zadośćuczynienia

41. Trybunał uważa, że odsetki z tytułu niewypłacenia zadośćuczynienia powinny być ustalone zgodnie z minimalną stopą procentową Europejskiego Banku Centralnego plus trzy punkty procentowe.

Z TYCH PRZYCZYN TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE

1. Uznaje, że doszło do naruszenia art. 6 § 1 Konwencji;

2. Uznaje, że:

- (a) pozwane państwo ma wypłacić skarżącemu, z tytułu szkód niematerialnych, w ciągu trzech miesięcy od dnia, kiedy wyrok stanie się prawomocny zgodnie z art. 44 § 2 Konwencji, 4.300 euro (cztery tysiące trzysta euro), które będą przeliczone na walutę polską według kursu z dnia realizacji wyroku;
- (b) zwykłe odsetki według minimalnej stopy procentowej Europejskiego Banku Centralnego plus trzy punkty procentowe będą płatne od tej sumy od wygaśnięcia powyższego trzymiesięcznego terminu do momentu zapłaty.

Sporządzono w języku angielskim i ogłoszono na piśmie 24 lutego 2004 r., zgodnie z art. 77 §§ 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Michael O'BOYLE
Kancierz

Nicolas BRATZA
Przewodniczący